

בש"ד

ספר שמואל ב

(פרק כא)

הרעב בימי דוד וסיבותיו

אורן נויבירט

שאלות

1. מדוע היה רעב שנמשך 3 שנים בימי דוד? ציינו 2 סיבות.
2. הסבירו את דבריו רש"י (פסוק א): "היה הקב"ה תובע כבודו ותובע סרחונו".
3. א. מדוע אסור היה לפגוע בגבעוניים? ב. מדוע העונש על הריגת הגבעוניים היה כה חמור?
4. מה ביקשו הגבעוניים מדוד עבור הסכמתם להתפيس?
5. א. מי נלקח ע"י דוד וניתן לגבעוניים? ב. על מי חמל? ומדוע?
6. מה המעשה הטוב שעשתה רצפה בת איה?
7. מה עשה דוד בעקבות המעשה של רצפה בת איה? *מה ניתן

לŁימוד מכך על דוד?

נקודות להדגשה

- בימיו של דוד היה רעב שנמשך 3 שנים. דוד פונה לה' (לפי מצודת דוד שאל באורים ותומים) כדי לברר את הסיבה לעונש. ה' עונה שהרעב בא כי: **א.** שאל לא זכה להיקבר בקברות הרואיה למלך, אלא נקבר בחשי עלי ידי תושבי יביש גלעד. **ב.** כאשר שאל הרוג את כהני נוב, הוא הרוג גם שבעה גבעוניים (אנשים מהעיר גבעון, שהייתה שייכת לעם החזיר – אחד משבעת עמי כנען שישבו בארץ ישראל). היה אסור להרוג את הגבעוניים, היו שבקופת יהושע בן נון, באו הגבעוניים אל בניי ורימנו אותם בכך שאמרו שהגיעו מארץ רחוקה, ושהם מבקשים לכרות ברית עם ישראל. בניי כרתו עם ברית ונשבעו שלא יפגעו בהם. על שתי הסיבות הללו לעונש כותב רש"י: "היה הקב"ה תובע בבודו" [של שאל – שלא נקבר בכבוד הרואוי לו] "ותובע סרחונו" [שהרג גבעוניים ובכך עבר על שבואה].
- יש להזכיר כי שאל הרוג את כהני נוב, ובכל זאת עונש הרעב בא בעקבות הריגת שבעה גבעוניים. מכאן ניתן ללמידה עד כמה חמור לעבר על שבואה.
- דוד קורא לגבעוניים וسؤال אותם מה הוא יכול לעשות, כדי שיימחלו על הרוג שבעת הגבעוניים בידי שאל. הם ענו שאינם מעוניינים בכסף זהב, וגם אינם מעוניינים شيء מהו מישראל, אלא הם מבקשים להמית שבעה אנשים מבית שאל (בנגד 7 הגבעוניים שהרג; מידה בנגד מידה).
- דוד חומל על מפיבושת, מפני שהוא בנם של יהונתן, ולכן מוסר לגבעוניים שבעה בניים אחרים (שני בניים של רצפה וחמיisha בניים של מירב).

- הגבעוניים תלו את השבעה בהר שבגבעת שאול. בכל הזמן שבו היו תלויים (מניסן עד ימות הגשמיים בתשרי) נשארה רצפה בת איה ליד הגוף, כדי לשמר שלא ייאכלו על ידי עופות וחיות. דוד שמע על מעשה החסד שעשתה רצפה עם המתים ועל מסירותה לילדיה, ובעקבות זאת התעורר גם אצל הרצון לעשות חסד עם בית שאול (ניתן לציין כאן מעלה של דוד שהייתה בבחינת "הלומד מכל אדם", שכן למד מפילגש כיצד ראוי לגמול חסד עם מתים). לכןלקח את עצמות שאול ויונטו מאנשי יבש גלעד, ובנוסךלקח את עצמות שבעת הבנים התלויים, ולאחר מכן כבר אוטם בנהלה השייכת לשפט בניין, ליד קברו של קיש (אביו של שאול). לאחר שהגביעוניים התפיזו (לאחר שתלו את שבעת הבנים מבית שאול) וגם שאול נקבע בצורה מכובדת, ה' סלח, העונש הסתיים וירדו גשמיים.
- בסוף הפרק מסופר על מלחמה שנערכה עם פלשתים (כנראה בזמן שדוד כבר היה מבוגר). במלחמה זו פלשתי ענק בשם ישבי בנוב (שהיה בנה של ערפה) כמעט הצליח להכות את דוד, אלא שאבישי התרеб ברגעה האחרון, הרג את הפלשתי ובכך הציל את דוד. אחרי המלחמה זו נשבעו אנשי דוד שלא יצא איתם יותר למלחמה.
- אגב הסיפור על מות ישבי בנוב, מסופר בפסקים הבאים על מות שלושה בניים נוספים של ערפה במלחמות מול ישראל, שנערכו בתקופות שונות. כל ארבעת בנייה של ערפה (סף, גלית, איש מדון וישבי בנוב) היו ענקים וחזקים, אך מתו על ידי לוחמים מיישרל (סבכי, דוד, יהונתן בן שמעה ואבישי), כי ה' היה איתם (ראו את רשיי על ספר דברים פרק כ, פס' ד).